

Ukážky úloh - slovenský jazyk a literatúra

Vodník

A tak raz, práve keď sa vodník s jednou ženičkou po ceste zvrátil, odrazu len hvizd! A to si už chlapi dávali znamenie. Blysol vodník okom v tú stranu, kade Dunaj tečie, lenže tí sa práve odtiaľ v hustom rade blížili a obkolesovali ho. Dal sa vodník do behu, kade mohol, a to veru bolo čoraz ďalej od rieky. Lebo tých, čo za ním bežali, ustavične pribúdalo. „Vodník! Chytajte ho!“ kričali a na tie slová sa k nim pridávali ďalší a ďalší. Videl vodník, že je už načisto zle. Zastal, potriasol hlavou – a v tej chvíli bol z neho kôň so zelenou hrivou. Pustili sa Podhradčania chytať koňa-vodníka, ale kdeže! Zakaždým sa im pomedzi ruky prešmykol.

Mária Ďuričková – Kôň so zelenou hrivou

1. Zakrúžkuj, do ktorého žánru patrí text ukážky „Vodník“.

- A) ľudová rozprávka
- B) bájka
- C) báj
- D) povesť

2. Zakrúžkuj, v ktorej z možností je správny pravopis:

- A) tok Dunaja, bratislavské ulice, Bratislavský hrad
- B) rieka Dunaj, Bratislava-nové mesto, Vodníkova premena
- C) lode na dunaji, bratislavské povesti, pohľad vodníka
- D) vodná ríša, Bratislavskí obyvatelia, príbeh o Vodníkovi

3. Napíš antonymum k slovám:

v hustom _____

bežali _____

blížili sa _____

4. Zakrúžkuj prídavné meno, ktoré skloňujeme podľa vzoru *pávi*:

- A) konským
- B) s koním
- C) rybkin
- D) koňova

5. Vyber nesprávne tvrdenie:

- A) podstatné meno kôň sa skloňuje v pluráli podľa vzoru chlap
- B) podstatné meno kôň sa skloňuje v singulári podľa vzoru chlap
- C) podstatné meno kôň sa skloňuje v pluráli podľa vzoru stroj
- D) podstatné meno kôň má v inštrumentáli singuláru príponu –om

6. V ktorej z možností je správne vystupňované prídavné meno *hustý*:

- A) hustší - najhustší
- B) nedá sa vystupňovať
- C) hustejší - najhustejší
- D) hustší - najhustejší

7. Označ možnosť, v ktorej sú všetky slová iniciálové skratky:

- A) SĽUK, TANAP, SLOVNAFT
- B) napr., atď, a pod.
- C) ZŠ, EÚ, NBS, SOŠ, SR
- D) Zn, Fe, km, mg

8. Vo vete „Kôň so zelenou hrivou“ je podčiarknutý vetný člen:

- A) nepriamy predmet
- B) vyjadrený podmet
- C) príslovkové určenie spôsobu
- D) nezhodný prívlastok

9. Zakrúžkujte správnu odpoveď. Čo oko nevidí, to srdce nebolí je:

- A) prirovnanie
- B) príslovie
- C) pranostika
- D) personifikácia

10. Zakrúžkujte, ako sa volá druh rýmu, ktorý má schému abab?

- A) združený
- B) striedavý
- C) obrkočný
- D) prerývaný

11. Vyber možnosť, v ktorej sú uvedené znaky súkromného listu:

- A) píše sa blízkym ľuďom, obsahuje oslovenie aj podpis, osobné zámená píšeme veľkým písmenom
- B) informujeme ním o udalosti, ktorá sa uskutoční, zverejňuje sa na verejných priestranstvách
- C) krátky ústny prejav, určený na prednášanie na verejnosti
- D) využíva termíny a presné údaje, nemá predpísanú kompozíciu, nevyužíva hovorové slová

12. Pomenuj umelecký jazykový prostriedok „*blysol vodník okom*“:

- A) personifikácia
- B) prirovnanie
- C) epiteton
- D) metafora

13. Balada sa ako žáner vyznačuje tým, že:

- A) má pochmúrny dej a zväčša končí tragicky
- B) existuje len vo forme poézie
- C) obsahuje inotaj a poučenie
- D) vysvetľuje pôvod vecí a javov

14. Vyberte vetu, v ktorej sú všetky slová plnovýznamové.

- A) Silná víchrica urobila v noci veľké škody.
- B) Na Spiši je vraj veľmi pekne.
- C) Kniha nie je ani moja, ani tvoja.
- D) Podvečer zanôtila smutnú pesničku.

15. Pomenujte slovné druhy vo vete: *To hniezdo uvil Stvoriteľ.*

to _____

hniezdo _____

uvil _____

Stvoriteľ _____

Ukážky úloh - slovenský jazyk a literatúra - riešenie

Vodník

A tak raz, práve keď sa vodník s jednou ženičkou po ceste zvrátil, odrazu len hvizd! A to si už chlapi dávali znamenie. Blysol vodník okom v tú stranu, kade Dunaj tečie, lenže tí sa práve odtiaľ v hustom rade blížili a obkolesovali ho. Dal sa vodník do behu, kade mohol, a to veru bolo čoraz ďalej od rieky. Lebo tých, čo za ním bežali, ustavične pribúdalo. „Vodník! Chytajte ho!“ kričali a na tie slová sa k nim pridávali ďalší a ďalší. Videl vodník, že je už načisto zle. Zastal, potriasol hlavou – a v tej chvíli bol z neho kôň so zelenou hrivou. Pustili sa Podhradčania chytať koňa-vodníka, ale kdeže! Zakaždým sa im pomedzi ruky prešmykol.

Mária Ďuričková – Kôň so zelenou hrivou

1. Zakrúžkuj, do ktorého žánru patrí text ukážky „Vodník“.

- A) ľudová rozprávka
- B) bájka
- C) báj
- D) povesť**

2. Zakrúžkuj, v ktorej z možností je správny pravopis:

- A) tok Dunaja, bratislavské ulice, Bratislavský hrad**
- B) rieka Dunaj, Bratislava-nové mesto, Vodníkova premena
- C) lode na dunaji, bratislavské povesti, pohľad vodníka
- D) vodná ríša, Bratislavskí obyvatelia, príbeh o Vodníkovi

3. Napíš antonymum k slovám:

v hustom ___ **v riedkom**

bežali ___ **stáli** _____

blížili sa ___ **vzd'alovali sa** _____

4. Zakrúžkuj prídavné meno, ktoré skloňujeme podľa vzoru *pávi*:

- A) konským
- B) s koním**
- C) rybkin
- D) koňova

5. Vyber nesprávne tvrdenie:

- A) **podstatné meno kôň sa skloňuje v pluráli podľa vzoru chlap**
- B) podstatné meno kôň sa skloňuje v singulári podľa vzoru chlap
- C) podstatné meno kôň sa skloňuje v pluráli podľa vzoru stroj
- D) podstatné meno kôň má v inštrumentáli singuláru príponu –om

6. V ktorej z možností je správne vystupňované prídavné meno *hustý*:

- A) hustší - najhustší
- B) nedá sa vystupňovať
- C) **hustejší - najhustejší**
- D) hustší - najhustejší

7. Označ možnosť, v ktorej sú všetky slová iniciálové skratky:

- A) SĽUK, TANAP, SLOVNAFT
- B) napr., atď, a pod.
- C) **ZŠ, EÚ, NBS, SOŠ, SR**
- D) Zn, Fe, km, mg

8. Vo vete „*Kôň so zelenou hrivou*“ je podčiarknutý vetný člen:

- A) nepriamy predmet
- B) vyjadrený podmet
- C) príslovkové určenie spôsobu
- D) **nezhodný prívlastok**

9. Zakrúžkujte správnu odpoveď. *Čo oko nevidí, to srdce nebolí* je:

- E) prirovnanie
- F) **príslovie**
- G) pranostika
- H) personifikácia

10. Zakrúžkujte, ako sa volá druh rýmu, ktorý má schému abab?

- E) združený
- F) **striedavý**
- G) obrkočný
- H) prerývaný

11. Vyber možnosť, v ktorej sú uvedené znaky súkromného listu:

A) píše sa blízkym ľuďom, obsahuje oslovenie aj podpis, osobné zámená píšeme veľkým písmenom

B) informujeme ním o udalosti, ktorá sa uskutoční, zverejňuje sa na verejných priestranstvách

C) krátky ústny prejav, určený na prednášanie na verejnosti

D) využíva termíny a presné údaje, nemá predpísanú kompozíciu, nevyužíva hovorové slová

12. Pomenuj umelecký jazykový prostriedok „*blysol vodník okom*“:

A) personifikácia

B) prirovnanie

C) epiteton

D) metafora

13. Balada sa ako žáner vyznačuje tým, že:

A) má pochmúrny dej a väčša končí tragicky

B) existuje len vo forme poézie

C) obsahuje inotaj a poučenie

D) vysvetľuje pôvod vecí a javov

14. Vyberte vetu, v ktorej sú všetky slová plnovýznamové.

A) Silná víchrica urobila v noci veľké škody.

B) Na Spiši je vraj veľmi pekne.

C) Kniha nie je ani moja, ani tvoja.

D) Podvečer zanôtila smutnú pesničku.

15. Pomenujte slovné druhy vo vete: *To hniezdo uvil Stvoriteľ.*

to   **zámeno**

hniezdo   **podstatné meno**

uvil   **sloveso**

Stvoriteľ   **podstatné meno**